

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

DIBOKWANE/HLAKOLA 2013

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

NAKO: 2½ diiri

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 29.

DITŠHUPETŠO TŠA GO SWAYA

- Ge molekwa a arabile dipotšišo tše di fetago palo yeo e nyakegago, swaya ya mathomo fela. (Molekwa ga a swanela go araba potšišo ye telele le ye kopana go tšwa pukung e tee.)
- Karolong ya A, ge molekwa a arabile dipotšišo tše nne ka moka mo diretong tšeo di kgethilwego, swaya tše pedi tša mathomo.
- Go dikarolo tša B le C, ge molekwa a arabile dipotšišo tše kopana tše pedi goba tše telele tše pedi, swaya ya mathomo o hlokomologe ya bobedi. Ge molekwa a arabile dipatšišo ka moka tše nne, swaya fela ya pele mo karolong ye nngwe le ye nngwe ge e le gore go arabilwe potšišo ye kopana le ye telele.
- Ge molekwa a file dikarabo tše pedi, moo e lego gore ya mathomo e fošagetše mola ya bobedi e nepagetše, swaya ya mathomo gomme o **hlokomologe** ya bobedi.
- Ge dikarabo di sa nomorwa ka tshwanelo, swaya go ya ka memorantamo.
- Ge mopeleto wo o fošagetšego o ama tlhalošo, swaya phošo. Ge o sa ame tlhalošo, gona mo fe moputso.
- *Potšišo ye telele*: Ge karabo ya potšišo ye telele e le ka tlase ga botelele bjo bo nyakegago, se mo otle ka ge a šetše a ikotlile. Ge e le ye telele kudu, lekola fela mantšu ao e ka bago a 50 o **hlokomologe taodišo yeo e šetšego** fela o bale thumo.
- *Dipotšišo tše kopana*: Ge molekwa a sa šomiše ditsebjana moo a kgopetšwego go tsopola, se **mo otle**.

KAROLO YA A: THETO**DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – Prof. DM Kgobe****POTŠIŠO YA 1: 'Noka' Bophelo' – POTŠIŠO YE TELELE****Kakaretšo ya diteng tša 'Noka' Bophelo'**

Diteng tša sereto ke dintlha tše bohlokwa tšeo di tšweletšwago ke sereti. Tšona diteng tšeo di tšwetša maikemišetšo a mongwadi pele gore a kgone go phethagatša morero wa gagwe, e lego molaetša woo a o swaretšego babadi. Diteng tšeo tša sereto di swanetše go ba le maatlagogedi go mmadi gore a se lape tseleng ge a bala sereto seo. Tema ye nngwe le ye nngwe ke kgopolo ka fao dikgopolo tšeo di theilwe godimo ga ditemana tše nne.

Diteng tša 'Noka' Bophelo'.

- Sereti se bapetša bophelo le noka ye kgolo yeo e elelago lewatleng.
- Bophelo bo rwele dilo ka moka – e ela e kutulogile magogodi a kaka mašoredi.
- Bophelo bo rwele mathata le maima.
- Bophelo ke matsefalegobaba.
- Ga go motho yo a ka iphorago a re o tseba bophelo.
- Bophelo bo rwele dimakatšo ebile motho a ka se tsoge a bo kwešišitše.
- Bophelo ga bo boele morago eupša bo ya pele – go lebja boelelo gagabomogolo lewatle.

[10]**GOBA****POTŠIŠO YA 2: 'Moratiwa wa ka' – POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**

- 2.1 Methalotheto 5 le 6:
Ka kwa e ke ke
Sepelwa ke kese mmeleng. (1)
- 2.2 Aa, b, cc, d.
Mohlala:
Lebelela le ntebelela – lela - -ela + ela. (2)
- 2.3 Batho ba ratane e le ka nnete e se go go forana, maikutlo a lerato a tuka gare ga bona/Leratorato/Lerato la nnete. (2)
- 2.4 Moya wa leratorato/Moya wa lerato. Ba swarane ba ba ba atlana. (2)
- 2.5 Sereti se aparetšwe ke maikutlo a lerato/lethabo. Mmele wa sona o tuka ka lerato, ge se lebelela moratiwa wa sona, se a mo atla, sa mmotša gore se a mo rata. (3)

[10]**GOBA**

POTŠIŠO YA 3: 'Marotiwa wa ka' – POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

- 3.1 Le + le = dinoko. (1)
- 3.2 Go ba mookamedi wa Edene, o laola dilo ka moka tšhemong ya Edene. (1)
- 3.3 Go lona wa **hlomela hlogedi** la bophelo – E tšweletša mošito wa mothalotheto wo. (2)
- 3.4 Sereto se se bolela ka Modimo Yo a bopilego lefase. A bea diphedi go lona. O kgethile motho gore a dule tšhemong ya Edene gomme a laole dilo ka moka. Ka kgopo ya motho a bopa mosadi wa gagwe, Efa. Motho ga a ka a tshepagala ka gore o ile a dira sebe. Modimo a mo raka tšhemong ya gagwe a ya lefaseng la dilo mo a jago mphufutšo wa phatla ya gagwe. (4)
- 3.5 Dikarabo di tla fapana:
Mohlala: Go dumela, motho o dira sebe a re ga a bonwe ke batho, fela kotlo ge e mo tlela o bonwa ke batho ka moka.
- Go gana, ba bangwe ba kgona go dira dilo swiswing tša se tšwelele nyanyeng.
E bolela ka dilo tša seetša/tša go loka.
E bolela gape ka leswiswi/tša go se loke. (2)

[10]**GOBA****POTŠIŠO YA 4: 'Wa Boraro' – POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**

- 4.1 Ke seretonyefolo. (1)
- 4.2 Sereti se kgala mpheane ka ge a tsenatsena ditaba tša batho, a thuba metse ya batho. Go kgalema mpheane. (3)
- 4.3 Ga ba sa lebelelana gabotse/ ga ba sa kwana/ ba a gerulana. (2)
- 4.4 A tšweletša lebelo la go phakiša ka nepo ya go gatelela mošito. (2)
- 4.5 A pefelo – o befedišwa ke taba ya mmalelengwana yo wa go gaša taba tša batho. (2)

[10]**LE**

SERETO SEO SE SA BONWAGO: Araba SE TEE.

POTŠIŠO YA 5: 'Mo feng Matsikinyane' – POTŠIŠO YE TELELE

Tshekatsheko ya sereto sa 'Mo feng Mantsikinyane.'

Mohlala wa Karabo

(a) Kgethontšu

Ka kgethontšu mongwadi o kgetha mantšu a a rilego sebakeng sa mantšu a tlwaelo. Maikemišetšo a kgetho yeo ya gagwe ke go godiša maatlakgogedi gore mmadi a se lape go bala sereto seo. E nyalelana le mošito le lebelo.

Kgethontšu go 'Mo feng Mantsikinyane.'

- Thekaneng > letheke.
- Sehlefetše melongwana > melomo e galogile.
- Letšala > tenghubedu/leporo/letšhollo.
- Šinyalala > tšinya ka mokgwa wa go kwa bohloko.
- Tlenya > petla dipetlo.
- Marojana > makgarebe.
- Sereti se diriša mantšu ao a lebetšwego a kgale, mohlala, kotimela, letšala, šinyalala.

(b) Poeletšo

Go na le mehuta ya poeletšo ye mmalwa. Yona ke ya go swana le poeletšo ya medumo, dinoko, mantšu, dikafoko, mafoko le dikgopolo. Mohola wo mogolo wa poeletšo ke go gatelela kgopolo yeo e rilego.

Poeletšo seretong sa 'Mo feng Mantsikinyane.'

- Le a mmona o > methalotheto ya 1,2,3 > e gatelela kgopolo ya go lwala ga seretwa
- Mo feng > methalotheto ya 6 le 7 > e gatelela maatla a sehlare seo.
- Le tla bona > methalotheto ya 8,9 le 10 > e gatelela go lokologa bolwetšing.
- Le tla bona > methalotheto ya 12, 13 le 14 > e gatelela seretwa se tla kgethologanya tše mpe le tša go loka.
- Mohola wo mongwe ke go kopanya goba go kgokaganya dikgopolo le go gatelela kgopolo ye itšego. Morumokwano ke mohuta wo mongwe wa poeletšo.

[10]

GOBA

POTŠIŠO YA 6: 'Mo feng Matnsikinyane' – POTŠIŠO YA SETSOPOLWA

- 6.1 Le a mmona o kotimela mahlwana yena yo. (1)
- 6.2 Le a mmona o (1)
- 6.3 Seretwa se a lwala gomme sereti se re se fiwe sehlare sa go alafa bolwetši bjoo. (2)
- 6.4 Ke taetšo ya gore sehlare seo se a galaka/baba. (2)
- 6.5 Le tla mmona o tla thoma kgethologanyo ya maaka le nnete – o tla botega./ Le tla bona a tseba lesego le lesego la go fiša/O tla kgethologanya botse le bobbe. Phapantšho ke maaka le nnete. Mohlala – mothalotheo 14 (2)
- 6.6 Maikutlo a tla fapana. Mohl. Kwelobohloko – Sereti se kwela seretwa bohloko ka ge se lwala. (2)

[10]**PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30****KAROLO YA B: PADI****POTŠIŠO YA 7: LENONG LA GAUTA – HDN Bopape****SEMELO SA BAANEGWA**

Semelo sa moanegwa se lebane le maitshwaro a gagwe. Wo ke mokgwa woo moanegwa a phelago ka gona go ya le ka moo mongwadi a mo tšweleditšego. Semelo sa moanegwa gantši se lemogwa ka dintlha tše di latelago:

- Ditiro le dipolelo tša moanegwa.
- Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.
- Leina la gagwe.
- Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

7.1 Nnono**Ditiro le dipolelo tša moanegwa.**

- O na le phišegelo/ phegelelo: Re mmona ge a nyakišiša molato wa polao ya Mmatšhego a sa gomele morago le ge go le boima bjang kapa bjang.
- O sehlogo: O betha Mpho ge a gana go tšwa ka nnete.
- Ga se lefšega: Le ge Sersanta Maroga a mo lemoša ka kotsi ya go nyakišiša molato wa polao ga a ka a fetola mogopolo.
- O bohlale: O kgonne go efoga dikotsi tšeo di bego di ka mo hlagela ge a dira dinyakišišo.
- O na le lerato: Re kwa a rapeletša Brenda gore a se sepele e bile a mo tshepiša go mo emelela molatong wa polao ya Mmatšhego.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.

- O tsenatsena ditaba tšeo di sa mo amego: Sersanta Maroga o mo kgalela go šunyašunya nko mererong ya dinyakišišo.
- O a tshepega: Morena Maleka o mmoditše go re ke yena fela yo a ka hwetšago mmolai wa Mmatšhego.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- O na le kgotlelelo: O kgotlelela dipolelo tša Brenda le maitshwaro a gagwe.
- Motho wa leratorato: O lebelela mosadi wa gagwe ka lerato ka dinako tšohle, moo ebilego a ile a palelwa ke go lemoga ka pela gore Brenda yo a dulago le yena ke mmolai.
- Ke motho wa šedi: O kgonne go lemoga mengwapo letsogong la Brenda.

7.2 Brenda**Ditiro le dipolelo tša moanegwa.**

- O na le kgang: Kgang ya gagwe e mo dirile gore a timelele lebaka le letelele go se yo a tsebago gore o kae.
- O na le phegelelo: Ge a nyaka selo, o netefatša gore selo seo o a se hwetša, mohlala, o nyakile Lenong la gauta mengwaga ye mehlano a ba a le hwetša.
- O na le lenyatšo: Ga a hlomphe monna wa gagwe Nnono. O bolela le yena ka go mo tšeatšea le go mo nyefola.
- Ga a na lerato: O botša monna wa gagwe wa lenyalo, Nnono gore o sepela le monna yo mongwe, Nakedi. O befelela monna wa gagwe ge a boile bošego le gore o bethile Mpho ntle le go šetša mabaka.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.

- Motho wa pelompe: O bolaile mosadi wa tatagwe Mmatšhego. O kwana le manaba gore ba hlasele monna wa gagwe Nnono.
- O fela pelo: Nakedi o re o sentše morero wa bona wa go utswa Lenong la gauta ka go bolaya Mmatšhego.
- O sehlogo: Nnono o mmotšiša gore na taba ye sehlogo ka tsela ye e dirilwe ke yena?

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- O na le sephiri: Ga a botše motho gore nako ye a bego a timeletše o be a le kae, le mang. O ikgapa a ikgoroša a boa mašego Nnono a sa tsebe morero wa gagwe. Ga a botše motho gore o na le selo sa bohlokwa seo a se nyakago.

7.3 Morena Maleka**Ditiro le dipolelo tša moanegwa.**

- Ga a na tlhokomelo: Mosadi wa gagwe, Mmatšhego, o na le diemadirile tša gauta, tša go bitša mašeleng a godimo fela ga a re selo, ga a mmotšiše ka tšona.
- O fenywa ke maikutlo: O botša Nnono gore ge a hweditše mmolai a mo tliše go yena gore a mmolaye ka tša gagwe diatla.
- O hloka tshepo bathong: Ga a na tshepo go ba molao, e lego maphodisa. Bjale o kgopela Nnono gore a mo thuše go nyaka mmolai wa Mmatšhego.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.

- O lokile kudu: Nnono o hlaloša seo.
- O hloka šedi: Naniki o re o be a sa šetše mangwalo ao boNakedi ba bego ba tšhošetša mosadi wa gagwe ka ona.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- Ke lefšega: O rile go hwetša mosadi wa gagwe a hlokofetše a napa a idibala.
- O rata bjala: O tsoga ka poranti e bile o hlwa ka yona.
- O na le lerato: o tsentše Nnono sekolo go fihla a phetha dithuto tša gagwe.

Dintlha = 15**Teori = 05****Polelo = 05****[25]****GOBA****POTŠIŠO YA 8: LENONG LA GAUTA – HDN Bopape****SETSOPOLWA SA A**

- 8.1 O mo tsebiša gore Mmatšhego o hlokofetše. (1)
- 8.2 Ke mmaneagwe mogatša' tatagwe/Ke mmaneagwe ka ge e le mosadi wa tatagwe. (2)
- 8.3 O re maphodisa a ka tla a mmotšiša dipotšišo tšeo a ka se kgonego go di araba. (2)
- 8.4 Brenda ke yena a bolailego Mmatšhego fela polelo ya gagwe e mo tšweletša a sa tsebe selo. (2)
- 8.5 Ke moya wa letšhogo, Brenda o tšhogile ka ge a bona sephiri se le kgauswi le go utologa. (2)
- 8.6 Semelo sa gagwe sa nnete ke gore ke yo mošoro, o bolaile Mmatšhego. Bjale mo polelong ye o ja a iphumola (2)
- 8.7 Dikarabo di tla fapana:
Mohlala: Go dumela, Nnono a ka se tshepe gore Brenda ke yena mmolai wa Mmatšhego go fihla ge dinyakišišo di utolla nnete ya gore mmolai ke mang. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 8.8 O tšere sephetho sa gore o a sepela gomme o tlogela Nnono. (2)
- 8.9 Thulano ya ka ntle: Nnono le Brenda ba a thulana ka morago ga gore go hwetšwe gore Brenda ke mmolai. (2)
- 8.10 Brenda o tseleng ya go ya lehung la gagwe leo e lego tlemollo ya lehuto la paditseka ye. (2)

- 8.11 Morero wa paditseka ye ke gore le ge o ka e buela leopeng magokobu a go bona, Brenda bjale o bonwe gore ke yena mmolai wa Mmatšhego. (3)
- 8.12 Dikarabo di tla fapana,
Mohlala: Pefelo- Bošoro bja Brenda bja go bolaya mmaneagwe bjale o a tšhaba.
Manyami – Bopelompe bja Brenda bja go kweša batho bohloko gakaaka ka go bolaya mmaneagwe. (3)
[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 9: *NGWANA WA MOBU* – SPP Mminele

Mohlala wa karabo:

Semelo sa moanegwa se lebane le maitshwaro a gagwe. Wo ke mokgwa woo moanegwa a phelago ka gona go ya le ka moo mongwadi a mo tšweleditšego. Semelo sa moanegwa gantši se lemogwa ka dintlha tše di latelago:

- Ditiro le dipolelo tša moanegwa.
- Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.
- Leina la gagwe.
- Polelo ya mongwadi.
- Polelo ya molaodiši.

9.1 Phankga

Ditiro le dipolelo tša moanegwa.

- Ke motho wa go ikgantšha le go ikgogomoša: O bolela gore yena o kgona mošomo go phala Lahlang.
- Ke sehvirihwiri: O etela Mafamo ka nepo ya go huetša setšhaba gore se eme le yena kopanong ya sekolo.
- O kwana le bomenetša: O iša diphuthelwana go Mokgonoana yo e lego mongwaledi wa lekgotla la sekolo.
- O na le lenyatšo: O senya Lahlang leina pele ga bana ba sekolo le go maloko a mangwe a komiti ya sekolo.
- Ke moradia: O logišana maanomabe le Mokhura nepo e le go weša Lahlang.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.

- Ke sebedu: Mohlahlobi o sola mošomo wa gagwe.
- Ke sengangele: tatagwe o a mo eletša eupša o mo tšeiša phefo.
- Ke motho wa megabaru: Mogafi o sola megabaru ya Phankga ya go nyaka go ba hlogo ya sekolo.

Leina la gagwe.

- Ke motho wa seganka. Leina la gagwe le a itlhaloša.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- Ke moradia: O thibetše pese ya go ya diphadišanong tša moopelo.
- O tagwa ke maemo: O ipona e le hlogo ya sekolo le ge a se na boitemogelo.

9.2 Lahlang**Ditiro le dipolelo tša moanegwa**

- Ga a tšhošwe ke lefeela ka ge a kgona go emela taba ya gagwe: Re kwa a botša mosadi wa gagwe gore yena ga a ye felo.
- O na le moya wo mobotse wa leago: O amogetše Phankga ka diatla tše pedi.
- Ga a tšewe ke melodi ya makaba: O re Modimo yo a mmotilego ke sebo se sethata.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.

- Ke motho wa go rata mošomo wa gagwe: O be o tla mo hwetša ka ofising le ge sekolo se tšwele.
- Ke motho wa seriti: Setšhaba se mo hlompha ka lebaka la ditiro tša gagwe.
- Ke motho wa go hloka bosodi: Bahlahlobi ba reta mošomo wa gagwe.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- Ke motho wa lerato: O šomela setšhaba ka botshepegi le lerato.
- Ke motho yo bonolo: O hlalošwa a phedišana le setšhaba sa Batau gabotse.

9.3 Mokhura**Ditiro le dipolelo tša moanegwa**

- Ke nta malomelakobong: O segiša Lahlang a dutše a mo tla ka fase.
- Ke motho wa boikgantšho le boikgogomošo: O tšena ka kerekeng mola phuthego ka moka e dutše fase gore ba bone botšhepi bja gagwe.
- Ke motho yo a ratago go bonwa: Ge go neelwa o ntšha tšhelete ya go feta ya ba bangwe ebile o dira gore e bonwe.
- O rata go laola: O re ke yena foromane ya mathišere.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- O hloka moya wo mobotse kgodišong ya bana: O kgopela Phogole gore a ngwale lengwalo la go thibela pese ka mongwalo wa Lahlang.
- O laolwa ke mpa: o kgahlwa ke ge Phankga a mo rekela bjala.
- Ga a tšhabe go fa maele ao a timetšago bophelong: O hlohletša Phankga dikgopolong tša gagwe tša go se loke.

Dintlha = 15**Teori = 05****Polelo = 05****[25]****GOBA****POTŠIŠO YA 10: NGWANA WA MOBU – SPP Mminele****SETSOPOLWA SA A**

- 10.1 Ke Phankga. (1)
- 10.2 O be a nyaka madulo a Lahlang a go ba hlogo ya sekolo. (1)
- 10.3 Phankga o re o belegetšwe motseng wo mola Lahlang yena e le mofaladi.
O re boetapele bo swanetše yena ka ge e le ngwana wa mobu. (2)

- 10.4 Ke thulano ya ka gare. Moanegwa o thulana le dikgopolo tša gagwe. (2)
- 10.5 Ga ke dumelelane le yona. Bokgoni bja motho bo tla pele ga ngwana wa mobu. (3)

SETSOPOLWA SA B

- 10.6 Phankga ke morwa wa Morena Mootli. (1)
- 10.7 O dutile hlogo/ O šikinya hlogo a sa fetše/ O tlelwa ke letšhogo. (2)
- 10.8 Tshetlo e hwile le molodi. (1)
- 10.9 O be a tagilwe gomme a hlatšetša dipuku tša tatagwe. (2)
- 10.10 O be a maketše. (2)
- 10.11 O na le swele/ ke lešilo - O re o tla retela ka ge le yena e le monna/ o re botatagobona le bona ke matagwa. (2)
- 10.12 Se gatelela go ba le dihlong ga Phankga/Go ba le dihlong – go tšweletša maemo ao Phankga a lego go ona. (2)
- 10.13 Ke bona Phankga a eme senna ka go bolela sa mafahleng a gagwe. (2)
- 10.14 Maikutlo a go tshwenyega/nyama/kwela bohloko: O be a tshwenyegile/a nyamile/a kwele bohloko. (2)

[25]**GOBA****POTŠIŠO YA 11: LEŠITAPHIRI – OK Matsepe****Dimelo tša baanegwa**

Mohlala wa karabo:

Semelo sa moanegwa se lebane le maitshwaro a gagwe. Wo ke mokgwa woo moanegwa a phelago ka gona go ya le ka moo mongwadi a mo tšweleditšego. Semelo sa moanegwa gantši se lemogwa ka dintlha tše di latelago:

- Ditiro le dipolelo tša moanegwa.
- Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.
- Leina la gagwe.
- Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

Dimelo tša baanegwa ba Lešitaphiri**11.1 Tšhwahledi.****Ditiro le dipolelo tša moanegwa**

- Ke tšhikanoši: Ga a na mokgotse.
- O na le maseme: O phela a efogile bobbe bjoo batswadi ba gagwe ba nyakago go mo dira bjona.
- O na le sebetse: O botša lekgotla ka ga bošoro bja batswadi ba gagwe le ka fao e lego manaba a gagwe ka gona.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.

- O na le swele: Taudi o re a ka se ete setšhaba pele ka lebaka la swele ya gagwe.
- O bogale: seripa sa setšhaba se dumela go bušwa ke yena..

Leina la gagwe.

- Ke tšhwahledi: madi a gagwe ga se a ka mošate.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- Ke lerema: Nako ye ntši o phela ka sethokgweng a tsoma.
- O bohlale: O ile a kgona go efoaga lehu ka go tšhaba.
- O na le leago: O dumetše go arogana setšhaba le moratho wa gagwe, e lego Kgathola.

11.2 Khutšišo.**Ditiro le dipolelo tša moanegwa**

- Mosadi wa go itshwara hlephi: O tsena mapaing le Mphoka wa molata mola yena e le mmagosetšhaba.
- O na le sephiri: O rile go ima, a se botše kgoši, a tšhabela gagabo.
- O sehlogo: O gana go amuša ngwana ka ge a nyaka gore a hwe.
- Ke moradia, wa pelo ye mpe: O khukhunela go rragwe o mo kgopela gore a ntšhe mphato go tsoma Tšhwahledi gore moo a hwetšwago gona a bolawe.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- O na le matepe: O fihlile ga gabo a llela rragwe.
- Ke lefšega: Ditaba di rile go hlakahlakana, a tšhabela ga gabo a fihla a idibala.

11.3 Mabothe.**Ditiro le dipolelo tša moanegwa**

- O na le pelo ye mpe: O thuša Taudi go timetša Mphoka.
- O befelwa ka pela: Re bona a befetšwe ge a botšwa ka ditaba tša morwedi, e le ge a re ga se ba mmotša tšona ka tshwanelo.
- Ke monna wa dikeletšo: O eletša Kgoši Taudi le Khutšišo gore ba ngwathele Tšhwahledi seripa se sengwe sa setšhaba.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.

- O sehlogo: Go thwe ke yena a bolailego Mphoka, e sego madira a Matepe.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- O rata ntwá: O ntšha marumo a go ya go hlasela boTladieputswa.
- Ke motho yo mošoro: Go thwe ge a befetšwe, ga a batamelwe.
- O na le sephiri: O godišitše Tšhwahledi ntle le go mmotša go re batswadi ba gagwe ke bomang.

Dintlha = 15**Teori = 05****Polelo = 05****[25]****GOBA****POTŠIŠO YA 12: LEŠITAPHIRI – OK Matsepe****SETSOPOLWA SA A**

- 12.1 Mphoka ba mo tseba e le ruri, gobane tša gagwe di hlwa di begwa, di sekwa, di lefša. (1)
- 12.2 Ba tšwa go phophotha ka dikgomo. (1)
- 12.3 Ke go imiša mogatša' Kgoši Taudi. (2)
- 12.4 A bile a omana/a tladišše mašata/ a rogana/ go befelwa/ O a hlapaola. (2)
- 12.5 Leina la padi ke Lešitaphiri. Mphoka o dirile lešitaphiri motseng wa Taudi ka ge a imišitše mogatša' kgoši. Taba ye e palela banna gomme e tsošitše kgakanego setšhabeng. Ditaba tša yona ga di na tharollo ye bonolo. (3)
- 12.6 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohl. Ke tshwanelo ka gobane ge o sentše o swanetše go phophotha.
Karolo yeo e kgathwago ke setšo: ka setšo ke tshwanelo.
Ga se tshwanelo ka gobane ba šetše ba mo otlile. (2)
- 12.7 Dikarabo di tla fapana.
Ke be ke tla mo fa kotlo ye e mo swanetšego/Ke be ke tla mo lahlela kgolegong/Ke be nka se mmone molato ka gobane a se a mo kata. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 12.8 Ke tatagwe. (1)
- 12.9 Ge kgoši e hlokošana o e feleletša ka lerumo, gomme a mo apola diaparo tša bogošī a di apara di sa fiša. (2)
- 12.10 O be a tšhaba go bolawa. (2)

- 12.11
- O na le pelo ye mpe.
O tlaiša Mphoka.
 - O na le swele
 - O taboša Tšhwahledi koma
- (2)
- 12.12 Thulano ya ka ntle. Go thulana ditšhaba tše pedi. (2)
- 12.13 Maikutlo a tla fapana.
Mohl. Lethabo – ka ge setulo se dulwa ke yoo se mo swanetšego.
Manyami - mabu a utswitšwe/ go tliilo nkgga go sa bola ka ge madulo a tliilo bakwa.
Pefelo – Bakgomana ba mošate ke bona ba bešeletšago mollo wa ntwā. (3)
bjalobjalo. [25]

GOBA

POTŠIŠO YA 13: TLHAKOLENG – MD Kekana

Dimelo tša baanegwa

Mohlala wa karabo:

Semelo sa moanegwa se lebane le maitshwaro a gagwe. Wo ke mokgwa woo moanegwa a phelago ka gona go ya le ka moo mongwadi a mo tšweleditšego. Semelo sa moanegwa gantši se lemogwa ka dintlha tše di latelago:

- Ditiro le dipolelo tša moanegwa.
- Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.
- Leina la gagwe.
- Polelo ya mongwadi.
- Polelo ya le molaodiši.

Dimelo tša baanegwa ba Tlhakoleng

13.1 Swele

Ditiro le dipolelo tša moanegwa

- Ke motho yo sehlogo: O tlaiša mosadi le bana.
- Ke mmolai: O loga leano la go bolaya ngwana wa Mahlatse.
- O rata basadi: Le ge a nyetše ga a fetše go tliša metlabo ka gae.
- Ke moradia: O itira moruti etšwe go se bjalo.
- O rata nnete: O botša boGabariele gore ga se yena moruti, o itirile moruti ka lebaka la ge a be a nyaka go boelana le mosadi wa gagwe.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena.

- Ke senokwane: Mphapa o botša badudi ba Tselatšweu ka ga bonokwane bja Swele.
- Ke yo mošoro: Mahlatse o botša ba lapa la Ranku ka bošoro bja Swele.

Leina la gagwe.

- O na le swele: O dira dilo ka kgang. O tlaiša mosadi le bana, o bega molato gomme a se ye kgorong, o itia boGabariele.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- O hlephiša lekgeswa: O tsena mapaing le ngwana le mmagwe.
- O na le megabaru: O rakišitše Moruti Ntshelolloge kerekeng gore setulo se tšewe ke wena.
- O na le lenyatšo: Go begilwe molato wa go timela ga ngwana wa gagwe mošate yena a se ye.
- O na le kgatelelo: o swara mosadi bjalo ka lekgoba, o mo ganetša le go ya ga gabo.

13.2 Maolela.**Ditiro le dipolelo tša moanegwa**

- Ke motho wa go ba le lešoko: O kgonne go topa ngwana yo a lahlilwego gomme a ikgodišetša yena.
- O na le sephiri: O godišitše ngwana etšwe a nyakwa.
- Ke senganga: Mosadi wa gagwe o mo gapeletša go iša ngwana mošate eupša yena o a gana o re ngwana o itopetše yena.
- Ke lehodu: Ngwana o a nyakwa eupša yena ga a nyake go ba fa yena.
- Ke motho wa go itshola: Mafelelong o iša ngwana ga gabo.
- O rata nnete: O hlalošetša mošate gore ngwana yoo a go ka a timela o topilwe ke yena gomme a mo godiša. O ba botša gape gore o ikemišeditše kotlo ye nngwe le ye nngwe yeo mošate o ka mo fago yona ka ge a se a ka a tšweletša ngwana yo ka nako yeo a bego a nyakwa.

Leina la gagwe.

- Ke maolela: O topile ngwana a mo godiša.

Polelo ya mongwadi le molaodiši.

- Ke lefšega: O tšhošitšwe ke sephuthelwa a be a wela ka mehlareng.
- O na le lerato: O godišitše ngwana yo bjalo ka wa gagwe.

13.3 Mphapa.**Ditiro le dipolelo tša moanegwa**

- Ga a bebe motho sefahlego: Ga a ute gore o hloile Swele.
- O rata go thikišwa ge a hloile motho: Re bona a nyaka thekgo go banna ba bangwe a ba hlohleletša gore ba thuše mošate gore o bone Swele molato.
- Ga a na sephiri: O botša badudi ba Tselatšhweu ka ga boradia bja Swele. O ba boditše gore leina la Swele la nnete ke Swele, e sego Rabaki. A ba botša gape gore le kua ga gabo o rakilwe ka lebaka la boradia bja gagwe.
- O na le sebete: O boditše batho ba Tselatšhweu ka tša bophelo bja Swele bja boradia.

Polelo ya mongwadi le ya molaodiši.

- Ke ntwadumela: O lwa le Swele kua Tselatšhweu.
- O na le motsoto: O hloile Swele mo a bilego a sa rate go mo swarela.

Dintlha = 15**Teori = 05****Polelo = 05****[25]****GOBA****POTŠIŠO YA 14: TLHAKOLENG – MD Kekana****SETSOPOLWA SA A**

- 14.1 Swele . (1)
- 14.2 Go tšo begwa mošate. (1)
- 14.3 Swele o nyetše kgaetšedi ya Mphapa/Swele ke molamo wa Mphapa (2)
- 14.4 O ile a rakwa mo motseng. (2)
- 14.5 O ganana le go swarwa bokgoba/ Tlaišo ya basadi (2)
- 14.6 Morero wa padi ye o lebane le tlaišo ya bana le basadi. Swele o tlaiša mosadi wa gagwe le bana. (2)
- 14.7 Dikarabo di tla fapana.
Mohl. Ke tshwanelo ka gobane go nyatša kgoši ke go tloga.
Ga se tshwanelo ka gore ge motho ba mo raka gagabo ba re a ye kae? (2)
- 14.8 Dikarabo di tla fapana. Mohl. Ke be ke tla mo lefiša/Mo iša kgolegong. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 14.9 O ile a ba itia. (1)
- 14.10 Ke ge Gabariele a ile a mo khukhuretša, a mmetha ka leswika gomme a mo fetša maatla gomme ba napa ba thoma go mo itia. (2)
- 14.11 Ka morago ga gore Swele a palelwe ke go nyadiša Mahlatse, Swele le boGabariele ba ile ba napa ba boela gae. Ge ba le tseleng, Swele o ile a ntšha sethunya a laela gore koloi e lebe ka sethokgweng moo a nyakago go ya go ba dira tša bošemanyana. (3)
- 14.12 Se tšweletša thulano ya ka ntle. Thulano e magareng ga baanegwa. (1)
- 14.13
- Swele o na le pelo ye mpe. O rata go bolaya boGabariele.
 - O na le swele. O itia batho ka marago a sethunya. (2)
14. 14 Maikutlo a tla fapana. Mohl. Lethabo, manyami, pefelo, bjalobjalo. (2)

[25]**PALOMOKA YA KAROLO YA B: 25**

KAROLO YA C: PAPADI/TERAGATŠO/TERAMA

Araba potšišo YE **TELELE** goba ya **SETSOPOLWA**. Ge o kgethile potšišo ye telele go KAROLO YA B, araba potšišo ya setsopolwa karolong ye. Botelele bja karabo ye telele e be mantšu ao a sa fetego 450.

POTŠIŠO YA 15: NAGA GA DI ETELANE – MS Serudu

Mohlala wa karabo

PAPALEGO

Se bohlokwa ke poledišano magareng ga baanegwa. Papalego ke tshwantšho ya baanegwa, ditiragalo, tikologo, nako le lefelo lefaseng la boikgopolelo. Ke fela diterama tša sefala tšeo di angwago ke taba ye ya papalego ka ge di diragatšwa pele ga babogedi. Taba ye e šupa gore sefala ga se lefase la nnete, eupša la maitirelo leo le emelago lefase la nnete. Babapadi bao ba bapalago sefaleng ga se baanegwa ba nnete. Bona ba bapala sefaleng go phethagatša le go tšweletša morero wa mongwadi wa terama yeo.

Papalego ya terama e fela e eba le ditšhitišo ka ge sefala e le lefelo leo le pitlaganego. Go rarolla bothata bjoo bja ditšhitišo go dirišwa ditšhupasefala. Ka ditšhupasefala mongwadi wa papadi o tla ba a leka go tšweletša dikarolo tša terama tšeo di sa kgonego go bapalega sefaleng. Ditšhupasefala di amana le polelo ya mongwadi, e sego ya baanegwa.

Papalego ya naga ga di etelane**Sefala**

- Mongwadi ge a ngwala tiragatšo yeo a ratago go e tšweletša sefaleng o swanetše go lemoga gore sefala ke lefelo le lennyane gomme a notle ditiragalo tša gagwe.
- Go Naga ga di etelane, bontši bja ditiragalo bo tšweletšwa ka ngwakong, kholetšheng ya Takone, kantoro ya Ntlhore le pareng. (*Letl.13*)...Mphaka o bonala a dutše setulong ka phapošing ya gagwe ya go bala..., dikolong (Sebola o gwabelana le barutiši ka sekolong, Kantorong (Mphaka o na le mookamedi ka kantorong), Pareng (Mphaka o pareng o itimola lenyora gomme ga go na le ditšhitišo).

Ditšhupasefala

- Ditšhupasefala di lebane le polelo ya mongwadi.
- Mošomo wa ditšhupasefala ke go hlahla mmadi goba go mo šupetša gore tiragalo e tlile go direga kae. (*Letl.67*) 'Ke mantšibua Mphaka o ka gae le ba lapa. Morago ga dilalelo Mphaka o biletša Hunadi ka phapošing gomme ba bitša Sebola...' Mo mongwadi o uta tšhitišo yeo e ka bago gona ya go tloga ka phapošing ya bojelo go ya go yeo ba yago go bolelela go yona.
- Ditšhupetšo tše dingwe di ka ba ka gare ga poledišano moo gantši mongwadi a ratago go lemoša maikutlo a moanegwa. Tšona di ngwalwa ka mašakaneng. (*Letl.67*) Mphaka: (Sefahlego se nyamile).
- Mongwadi o šomiša ditšhupasefala go fokotša palo ya mafelo (*Letl.13*) Ge seširo se bulega, Mphaka o bonala a dutše setulong ka phapošing ya gagwe ya go bala gomme lentšu la gagwe le kwala ka moraleng moo Hunadi le Raisibe ba lego gare ka medirwana ya lapa.

Poledišano

- Ka ntle ga poledišano ga go na papadi.
- Poledišano gare ga babapadi e swanetše go ba ye kopana yeo e nago le maatlakgogedi gore babogedi ba se tanye dihlapi mo go papadi ya sefala.
- Poledišano e swanetše go tšweletša maikutlo a sebakadi. Ge e tšhoša sebakadi se bonale se tšhogile mola ge e thabiša se tla bonala se thabile.
- E thuša go bonagatša dimelo tša baanegwa, mohlala: Hunadi ke motho yo boleta. Re kwa ge a re: 'Aowa, Papa, ge go na le se se go tshwenyago pelong o ka napa wa šitwa ke go mpegela ke le mogatšago?'

Polelonoši

- Yona e lebane le moanegwa o tee ge a ntšha seo se le go mafahleng a gagwe. E thuša go tšweletša semelo sa moanegwa. (Polelonoši letlakaleng la 13 e tšweletša Mphaka e le motho wa go ba le kgang). Polelonoši e dirišwa mafelelong a temana ka maikemišetšo a gore batšweletši le bakgathatema ba kgone go itokišetša temana ye e latelago. Mafokodi ao a bonagalago mo go Naga ga di etelane ke gore polelonoši ga e tšwelele mafelelong a temana go ya ka moo teori e bolelago ka gona. Mohlala: Letl.13.

Palo ya babapadi/baanegwa

- Babapadi ga ba swanel go ba ba bantši kudu go hlola kgakanego. Babapadi ga se ba swanela go fetolwafetolwa ka gobane ba ka gakantšha babogedi. Mo papading ye.
- Serudu o atlegile go phethagatša karolo ye ya terama. Palo ya babapadi ba Naga ga di etelane ke ba 15.

Tikologo

- Tikologo ke lefasana leo baanegwa ba phelago go lona,ba dirago ditiro gona ka dinako tše di rilego.
- Mafelo e se be a mantši le gona a swanetše go nyalelelana.
- Terama ye ke ya sebjalebjae ka gobane dinako le mafelo ao mongwadi a a tšweleditšego ke a sebjalebjae.
 - Mafelo ao a dirišitšwego, mohlala, kereke, dikholetšhe, pareng, bjalobjalo
 - Go na le dinako tšeo di dirišitšwego, mohlala, ka Sontaga go iwa kerekeng, bjalobjalo.
- Ka go realo nako le lefelo tšeo di dirišitšwego mo go 'Naga ga di etelane' ke tša leago la sehono.

Dintlha = 15**Teori = 05****Polelo = 05****[25]****GOBA**

POTŠIŠO YA 16: NAGA GA DI ETELANE – MS Serudu**SETSOPOLWA SA A**

- 16.1 Ke bošego - Mphaka le Hunadi ba bonala ba le ka malaong go lla lehlaka la nko/ Ba robetše. (2)
- 16.2 Lentšu ke mmagoMphaka. (2)
- 16.3 Ke thulano ya ka gare, Mphaka o a lora/Ke ya ka ntle, Mphaka o thulana le lentšu (2)
- 16.4 Karabo ya maleba e tla amogelwa.
Ee, ka nako ye nngwe di a phethagala. Re bona tša Mphaka di phethagala.
Aowa, toro e no ba toro. (2)
- 16.5 Letšhogo/Poifo – o a bilokana e bile o a goragora/ o a goeela/ o tšwa dikudumela. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 16.6 Ke Mphaka. (1)
- 16.7 Ga ba na mangwalo a bodudi.
Bana ba godile. (2)
- 16.8 Go foka moya wa lehloyo, ga ba sa nyaka bafaladi ka ge ba re ba tšeela bana ba bona mešomo. (2)
- 16.9 Torong lentšu le boditše Mphaka gore ge a sa iše bana bowelakalana gona o tla hloka khutšo, o tla hlhlatha le dinaga. Setsopolweng go rerwa go rakwa ga Mphaka. (2)
- 16.10 Mphaka o feditše ka gore bokaone a boele Bonwatau. (2)
- 16.11 Yunibesithi e ngwadile lengwalo la go leboga thušo ya Mphaka. (2)
- 16.12 Nka ba bega, mokgatlong wa bašomi.
Nka itshepelela ka yo nyaka mošomo wo mongwe. (2)
- 16.13 Ke tshwanelo, o re tšeela maemo , kudu ge a se na mangwalo a bodulo. (2)

[25]**GOBA**

POTŠIŠO YA 17: LEHUFA – P Mothupi

Mohlala wa karabo:

PAPALEGO

Se bohlokwa ke poledišano magareng ga baanegwa. Papalego ke tshwantšho ya baanegwa, ditiragalo, tikologo, nako le lefelo lefaseng la boikgopolelo. Ke fela diterama tša sefala tšeo di angwago ke taba ye ya papalego ka ge di diragatšwa pele ga babogedi. Taba ye e šupa gore sefala ga se lefase la nnete, eupša la maitirelo leo le emelago lefase la nnete. Babapadi bao ba bapalago sefaleng ga se baanegwa ba nnete. Bona ba bapala sefaleng go phethagatša le go tšweletša morero wa mongwadi wa terama yeo.

Papalego ya terama e fela e e ba le ditšhitišo ka ge sefala e le lefelo leo le pitlaganego. Go rarolla bothata bjoo bja ditšhitišo go dirišwa ditšhupasefala. Ka ditšhupasefala mongwadi wa papadi o tla ba a leka go tšweletša dikarolo tša terama tšeo di sa kgonego go bapalega sefaleng. Ditšhupasefala di amana le polelo ya mongwadi, e sego ya baanegwa.

Papalego ya Lehufa**Sefala**

- Mongwadi ge a ngwala tiragatšo yeo a ratago go e tšweletša sefaleng o swanetše go lemoga gore sefala ke lefelo le lennyane gomme a notle ditiragalo tša gagwe.
- Go Lehufa, bontši bja ditiragalo bo tšweletšwa ka ngwakong, lapeng (Radithekisi le Lerato ba a boledišana), Mabenkeleng a difenitšhara (Ntlogeleng o omana le Lerato ka lebenkeleng leo a šomago go lona) le khefing (Lerato o ya khefing go ya go ja) gomme ga go be le ditšhitišo.
- Maikemišetšo a mongwadi e be e se go ngwala terama ya sefala eupša ya go balwa.

Ditšhupasefala

- Ditšhupasefala di lebane le polelo ya mongwadi.
- Mošomo wa ditšhupasefala ke go hlahla mmadi goba go mo šupetša gore tiragalo e tiile go direga kae, Mohlala: (Letl.16) "Lerato o athile mokotlana o tsena ka boiketlong moo go lego Radithekisi"
- Ditšhupetšo tše dingwe di ka ba ka gare ga poledišano moo gantši mongwadi a ratago go re lemoša maikutlo a moanegwa. Tšona di ngwalwa ka mašakaneng. (Letl 1) Lerato: (O bolela ka pelo)
- Mongwadi o šomiša ditšhupasefala go fokotša palo ya mafelo (Letl.1). 'Go tšwelela sefatanaga sa Ntshepe.' O batamela go sona'.

Poledišano

- Ka ntle ga poledišano gona ga go na papadi.
- Poledišano gare ga babapadi e swanetše go ba ye kopana yeo e nago le maatla kgogedi gore babogedi ba se tanye dihlapo mo go papadi ya sefala.
- Poledišano e swanetše go tšweletša maikutlo a sebakadi. Ge e tšhoša sebakadi se bonale se tšhogile mola ge e thabiša se tla bonala se thabile.
- E thuša go bonagatša dimelo tša baanegwa, mohlala, Radithekisi o tšwelela e le motho wa go se loke. Yena o re: 'A wena o be o nyaka ge re ka hlwa bjang?' (Letl. 16)

Polelonoši

- Yona e lebane le moanegwa o tee ge a ntšha seo se lego mafahleng a gagwe. E thuša go tšweletša semelo sa baanegwa (Mo letlakaleng la 1, Lerato o tšwelela e le motho wa tlhompho, o dumediša Ntshepe: 'Dumela; Buti'. Polelonoši e dirišwa mafelelong a temana ka maikemišetšo a gore batšweletši le bakgathatema ba kgone go itokišetša temana ye e latelago. Mafokodi a a bonalago mo go Lehufa ke gore polelonoši ga e tšwelele mafelelong a temana go ya ka fao teori e bolelago ka gona, mohlala, (Letl 16).

Palo ya babapadi/baanegwa

- Babapadi ga ba swanela go ba ba ba ntši kudu go hlola kgakanego. Babapadi ga se ba swanela go fetolwafetolwa ka gobane ba ka gakantšha babogedi. Mo papading ye Mothupi o atlegile go phethagatša karolo ye ya terama. Palo ya babapadi ba Lehufa ke 14.

Tikologo

- Tikologo ke lefasana leo baanegwa ba phelago go lona, ba dirago ditiro gona ka dinako tše di rilego.
- Mafelo e se be a mantši le gona a swanetše go nyalelana.
- Terama ye ya Lehufa ke ya sebjalebjae ka gobane dinako le mafelo ao mongwadi a a tšweleditšego ke a sebjalebjae.
- Mafelo ao a dirišitšwego, mohlala, ka koloing, toropong, bookelong, phapošing ya boiketlo, bjalobjalo.
- Dinako tšeo di dirišitšwego, mohlala, ke bošego Lerato o ya kerekeng.
- Ka go realo nako le lefelo tšeo di dirišitšwego mo go Lehufa ke tša Leago la sehono.

Dintlha =15**Teori = 05****Polelo = 05****[25]****GOBA****POTŠIŠO YA 18: LEHUFA – P Mothupi****SETSOPOLWA SA A**

- 18.1 O na le lehufa. Monna wa ka ke motho wa lehufa kudu. (2)
- 18.2 Moya wa leago le kwelobohloko. (1)
- 18.3 Thulano ya ka ntle, Lerato o bethilwe ke monna wa gagwe. (2)
- 18.4 Morero wa papadi ke gore Lehufa ga le age motse, le a bolaya. Setsopolwa se laetša lehufa la monna wa Lerato, o mmethetše gore o be a ile dijong le morutiši. (2)
- 18.5 Molaotheo wa naga o re ga go na motho yo a nago le tokelo ya go hloriša le go gatelela ba bangwe (2)

- 18.6 Ga go na sephiri bophelong. (2)
- 18.7 Ke tikologo ya sebjalebja. Mohlala, bookelong mo mooki a šomago gona ka mehla, Lerato yo a gobaditšwego o tlile bookelong bjalo ka molwetši. (2)
- 18.8 Setsopolwa se ka bapalega sefaleng ka gore ditiragalo ka moka di a kgonagala, le go bontšhwa sefaleng. Ga go ditšhitišo. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 18.9 Ke mosadi wa gagwe. (1)
- 18.10 O re o latelela Lerato kerekeng. (2)
- 18.11 Setsopolwa se tšweletša go se kgotsofale ga Lerato lenyalong la gagwe. (2)
- 18.12 Ke thulano ya ka gare. Lerato o thulana le mogopolo wa gagwe mabapi le ka fao Radithekisi a mo phedišago ka gona. (3)
- 18.13 Ba feleleditše ba hlalane. (2)

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 25
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80

RUBRIKI YA GO SWAYA POTŠIŠO YE TELELE YA THETO

<p>Rubriki ya go swaya Potšišo ye telele ya theto (10 meputso)</p>	<p>POLELO Sebopego, kelelo le tlhagišo, polelo, segalo le setaele tšeo di šomišitšwego taodišong.</p>	<p>Bokgoni bjo bobotse go fetiša</p>	<p>Bokgoni bjo bobotse kudukudu</p>	<p>Bokgoni bjo bobotse kudu</p>	<p>Bokgoni bja go kgotsofatša</p>	<p>Bogkoni bjo bo lekanego</p>	<p>Bokgoni bja go išega</p>	<p>Bokgoni bja go hlaelela kudukudu</p>
<p>DITENG Tlhathollo ya sererwa, botebo bja ngangišano, taetšo ya go kwišiša sereto</p>		<p>7 80–100 %</p>	<p>6 70–79 %</p>	<p>5 60–69%</p>	<p>4 50–59%</p>	<p>3 40–49%</p>	<p>2 30–39%</p>	<p>1 0–29%</p>

<p>Bokgoni bjo bobotse go fetiša</p> <p>-Tihalošo ye e tseneletšego ya sererwa, makala kamoka a hlohlomitšwe mo go kgotsfatšago.</p> <p>-Boiphetolelo bjo bo botse go fetišiša: 90% +boiphetolelo bjo bo botse kudukudu: 80 % – 89 %.</p> <p>-Mohlwaela wa dingangišano tše bogale tše di šitlelwago go tšwa temaneng.</p> <p>-Kwešišo ye botse go fetišiša ya sengwalo le sereto.</p>	<p>7 80–79%</p>	<p>12–15</p>	<p>10½–11½</p>	<p>9–10</p>				
---	-----------------------------------	---------------------	-----------------------	--------------------	--	--	--	--

<p>Bokgoni bjo bobotse kudukudu -Tlhalošo ye botse ya sererwa. -Makala ka moka a hlohlomišitšwe ga botse. -Boiphetolelo bjo bo nabilego. -Mohlwaela wa dingangišano tše di kwalago wo o šitletšwego go tšwa temaneng. -Kwešišo ye botse kudukudu ya sengwalo le sereto.</p>	<p>6 70–79%</p>	<p>7½–8½</p>	<p>7–8</p>	<p>6½–7½</p>	<p>6–7</p>			
<p>Bokgoni bjo bobotse kudu -Go bontšha kwešišo le thlalošo ye kaone ya sererwa. -Boiphetolelo bjo bo botse. -Dingangišano tše di kwešišegago eupša ga se ka moka tše di fahletšwego gabotse. -Go bontšha kwešišo ya sengwalo le sereto.</p>	<p>5 60–69%</p>	<p>7–8</p>	<p>6½–7½</p>	<p>6–7</p>	<p>5½–6½</p>	<p>5–6</p>		

<p>Bokgoni bja go kgotsofatša</p> <p>-Go bontšha kwešišo le tlhalošo ye e amogelegago, eupša ga se makala ka moka a hlohlomišitšwego gabotse.</p> <p>-Go na le dинthla tše bohlokwa tše di fahlelago sererwa.</p> <p>-Tše dingwe tša dingangišano di fahlela sererwa eupša bohlatsa bja seo ga bo kgotsofatše.</p> <p>-Go na le kwešišo ya sengwalo le sereto.</p>	<p>4 50–59%</p>		<p>6–7</p>	<p>5½–6½</p>	<p>5–6</p>	<p>4½–5½</p>	<p>4–5</p>	
<p>Bokgoni bjo bo lekanego</p> <p>-Maiteko ao a sa kgotsofatšego a go araba potšišo.</p> <p>-Kwešišo ye e tseneletšego gannyane go iphetolela go sererwa.</p> <p>-Dingangišano ga di kgotsofatše go na le bohlatsa bjo bonnyane go tšwa seretong.</p> <p>-Moithuti ga se a be a kwešiša sengwalo goba sereto gabotse.</p>	<p>3 40–49%</p>			<p>5–6</p>	<p>4½–5½</p>	<p>4–5</p>	<p>3½–4½</p>	<p>3–4</p>

<p>Bokgoni bja go išega -Kwešišo ye e fokolago ya sererwa. -Boiphetolelo bo a ipoeletša, ka nako tše dingwe bo tšwele tseleng. -Ga go kwešišo ya sererwa tlhalošo e fošagetše, dingangišano ga tša fahlelwa go tšwa go sereto. -Kwešišo ye e fokolago kudu ya sengwalo le sereto.</p>	<p>2 30–39%</p>				<p>4–5</p>	<p>3½–4½</p>	<p>3–4</p>	<p>1–3½</p>
<p>Bokgoni bja go hlaelela kudukudu -Boiphetolelo bo na le kamano ye nnyanne le sererwa eupša ngangišano e bothata go kwišišega goba e tšwele tseleng. -Maiteko ao a fokolago a go araba dipotšišo. -Dinthla tše di lego gona tša maleba ga di na bohlatse bja gore di tšwa seretong. -Kwešišo ye e fokolago kudu ya sengwalo le sereto.</p>	<p>1 0–29%</p>					<p>3–4</p>	<p>1–3½</p>	<p>0–3</p>

RUBRIC YA GO SWAYA POTŠIŠO YE TELELE MO PADING LE PAPADING
Hlokomela phapano gare ga meputso yeo e abelwago diteng, sebopego le tirišopolelo

DIKHOUTU LE KABO YA MEPUTSO		DITENG (15) Tlhathollo ya sererwa, botebo bja ngangišano, taetšo ya go kwešiša dingwalo		SEBOPEGO LE TIRIŠOPOLELO (10) Polelo Sebopego, kelelo le Pego, polelo, segalo Le setaele tšeo di šomišitšwego taodišong
Khoutu 7 80–100%	Bokgoni bjo bobotse go fetiša 12–15 meputso	-Dintlha tša go kwagala di thekgwa ka botlalo go tšwa setsopolweng. -Boiphetoletelo bja maemo a godimodimo. (90%+: Boiphetoletelo bja maemo a godimo: 80 – 89%. -Mohlwaela wa dingangišano tše bogale tšeo di šitlelwago go tšwa temaneng. -Kwešišo ya maemo a godimodimo ya sengwalo le setsopolwa.	Bokgoni bjo bobotse go fetiša 8–10 meputso	-Nyalelano ya sebopego. -Matseno le mafelelo a mabotse kudukudu. -Dingangišano di hlamilwe le go godišwa gabotse. -Polelo, segalo le setaele di bodule, di a kgahliša, di nepagetše.
Khoutu 6 70–79%	Bokgoni bjo bobotse kudukudu 10½–11½ meputso	Tlhalošo ya maemo a godimo ya sererwa. -Makala ka moka a sererwa a hlohlomišitšwe gabotse -Boiphetoletelo bjo bo tletšego. -Mohlwaela wa dingangišano tše di kwalago wo o šitlelwago go tšwa temaneng. -Kwešišo ye botse go fetišiša ya sengwalo le sereto.	Bokgoni bjo bobotse kudukudu 7–7½ meputso	-Taodišo e hlamilwe gabotse. -Matseno le mafelelo a mabotse. -Dingangišano le setaele di nepagetše e bile di loketše morero wo. -Hlagišo ye botse.
Khoutu 5 60–69%	Bokgoni bjo bobotse kudu 9–10 meputso	-Go bontšha kwešišo le tlhalošo ye kaone ya sererwa -Boiphetoletelo bjo bo botse. -Dingangišano tše di kwešišegago eupša ga se ka moka tše di fahletšwego gabotse. -Go bontšha kwešišo ya sengwalo le bohlatse bja diteng.	Bokgoni bjo bo botse Kudu 6–6½ meputso	-Sebopego le tatelano ye ya ngangišano tše di hlakilego. -Matseno le mafelelo le ditemana tše dingwe di ngwetšwe ka peakanyo. -Tatelano ya ngangišano e a kwešišega. -Polelo, segalo le setaele di nepagetse ka bontši.

<p>Khoutu 4 50–59%</p>	<p>Bokgoni bja go kgotsofatša 7½–8½ meputso</p>	<p>-Go bontšha kwešišo le tlhalošo ye e amogelegago eupša ga se makala ka moka a hlohlomišitšwego gabotse. -Go na le dithla tše bohlokwa tšeo di fahlelago sererwa. -Tše dingwe tša dingangišano di fahlela sererwa eupša bohlatse bja seo ga bo kgotsofatše. -Go na le kwešišo ya sengwalo le sereto.</p>	<p>Bokgoni bja go kgotsofatša 5–5½ meputso</p>	<p>-Sebopego se a bonagala. -Taodišo e hlaelela sebopego se se hlakilego. -Go na le diphošo di se kae tša polelo, segalo le setaela ke tša tshwanelo, ditemana di nepagetše.</p>
<p>Khoutu 3 40–49%</p>	<p>Bogkoni bjo bo lekanego 6–7 meputso</p>	<p>-Maiteko ao a sa kgotsofatšego a go araba potšišo. -Kwešišo ye e tseneletšego gannyane go iphetolela go sererwa. -Dingangišano ga di kgotsofatše go na le bohlatse bjo bonnyane go tšwa seretong. -Moithuti ga se a be a kwišiša sengwalo goba sereto gabotse.</p>	<p>Bogkoni bjo bo lekanego 4–4½ meputso</p>	<p>-Sebopego se laetša thulaganyo ye e fošagetšego. -Dingangišano ga tša beakanywa ka tatelano. -Diphošo tša polelo di a bonagala. -Segalo le setaele ga tša lokela mohola wa thuto. -Ditemana di fošagetše.</p>
<p>Khoutu 2 30–39%</p>	<p>Bokgoni bja go išega 4½–5½ meputso</p>	<p>-Maiteko ao a sa kgotsofatšego a go araba potšišo -Kwešišo ye e tseneletšego gannyane go iphetolela go sererwa. -Dingangišano ga di kgotsofatše go na le bohlatse bjo bonnyane go tšwa seretong -Moithuti ga se a be a kwešiša sengwalo goba diteng gabotse.</p>	<p>Bokgoni bja go išega 3–3½ meputso</p>	<p>-Hlagišo ye e fokolago le, tlhokego ya thulaganyo di šitiša kelelo ya ngangišano. -Diphošo tša polelo le setaele se se fošagetšego se dira gore sengwalwa se se amogelege. -Segalo le setaele ga se tše loketšego thuto. Ditemana di fošagetše.</p>
<p>Khoutu 1 0–29%</p>	<p>Bokgoni bja go hlaelela kudukudu 0–4 meputso</p>	<p>-Boiphetlelo bo na le kamano ye nnyanne le sererwa eupša ngangišano e bothata go kwišišega goba e tšwele tseleng. -Maiteko ao a fokolago a go araba dipotšišo. -Dinthla tše di lego gona tša maleba ga di na bohlatse bja gore di tšwa seretong. -Kwešišo ye e fokolago kudu ya sengwalo le diteng.</p>	<p>Bokgoni bja go hlaelela kudukudu 0–2½ meputso</p>	<p>-Go bothata go bona ge eba hlogo e ahlaahlilwe. -Ga go bohlatse bja sebopego goba tatelano. -Polelo ye e fokolago. Setaele le segalo di fošagetše. -Ga go ditemana goba nyalelano.</p>